

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ایران شناسی

گروه علوم انسانی

مصوب پانصد و چهل و نهمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی

مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۲

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ایران شناسی

گروه: علوم انسانی	کمیته تخصصی: تاریخ و باستان شناسی
رشته: ایران شناسی	گرایش:
دوره: کارشناسی	کد رشته:

شورای گسترش آموزش عالی در پانصد و چهلمین جلسه مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۲ براساس طرح دوره کارشناسی رشته ایران شناسی که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده و مقرر می دارد:

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ایران شناسی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.
الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و براساس قوانین تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می باشند.
ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده (۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۲ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است.

ماده (۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ایران شناسی در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رأی صادره پانصد و چهل و نهمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی
مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۲
در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ایران شناسی

(۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ایران شناسی که از طرف گروه علوم
انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رأی صادره پانصد و سی و چهارمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی مورخ
۱۳۸۳/۱۲/۲۲ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ایران شناسی صحیح
است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر جعفر توفیقی
وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

دکتر سعدان زکائی

دبیر شورای گسترش آموزش عالی

فصل اول

مشخصات کلی دوره کارشناسی ایرانشناسی

مقدمه :

موضوع ایرانشناسی موضوعی است که از سالها قبل در کشورهای مختلف دنیا مورد توجه قرار گرفته است و موسسات مختلفی با نام ایرانشناسی تاسیس شده و در زمینه ی ایران فعالیت می نمایند . در برخی از کشورها نیز در موسسات شرق شناسی، گروه یا بخشی به نام ایرانشناسی فعالیت می نماید که همت خود را مصروف شناخت جنبه های مختلف ایران می نمایند . این مهم در ایران مورد توجه چندانی قرار نگرفته است و تا امروز هیچ موسسه، مرکز یا دپارتمانی به تحقیقات ایرانشناسی اختصاص نیافته است . اگرچه باید اذعان نمایم که مقوله های مختلف مربوط به شناخت ایران از جمله تاریخ، ادبیات، فرهنگ و زبان، باستان شناسی و ... در رشته های مختلف مورد پژوهش و آموزش قرار گرفته است، ولی آنچه مشخص است اینکه دانشجویان فارغ التحصیل در هر کدام از این رشته ها در زمینه ی خاصی اطلاعاتی پیدا کرده و در مقوله های دیگر دارای ضعفهای عمده می باشند .

۱- تعریف و هدف :

تاسیس رشته ای به نام ایرانشناسی این امکان را می دهد که کارشناسانی به جامعه عرضه شوند که راجع به ایران در زمینه های مختلف تاریخی، ادبی، باستانشناسی، فرهنگ و زبان و غیره اطلاعاتی داشته باشند تا زمینه برای تحقیق و پژوهش پیرامون ایران، از جنبه های گوناگون فراهم گردد. علاوه براین، در پرتوی چنین امری شرایط برای بوجود آمدن دپارتمان ایرانشناسی فراهم شده، در نتیجه دپارتمان مورد نظر ارتباطات بسیار خوب

علمی با مراکز مختلف ایرانشناسی برقرار خواهد کرد و آخرین اطلاعات و تحقیقات سایر کشورها را به اساتید و دانشجویان ایرانی منتقل نموده، با برنامه‌ریزی دقیق جهت سمت و سو بخشیدن به مطالعات ایرانشناسی در ایران آخرین تحقیقات و پژوهشهای قابل عرضه اساتید و محققین ایرانی را به جهانیان ارائه خواهد کرد.

لذا امید است دانشجویان شاغل به تحصیل یا فارغ‌التحصیل این رشته با راهنمایی اساتید مجرب و کارآموده جانی تازه به فعالیتهای ایرانشناسی بخشیده و بتوانند اطلاعات جدیدی را درخصوص جنبه‌های مختلف ایران در اختیار جهانیان قرار دهند. همچنین تاسیس این دوره، می‌تواند خاتمه بخش این طرز تفکر نادرست باشد که بهترین اطلاعات درباره ایران را دانشمندان خارجی و خصوصاً غربی در اختیار جهانیان و خصوصاً ایرانیان قرار می‌دهند. شایان ذکر است که از اهداف این رشته، توجه بیشتر به مسائل تحقیق و پژوهش است تا دانشجویان اولاً در تحقیق کارایی بیشتری پیدا کرده و ثانیاً ثمره تحقیق آنها در مرکزی ویژه جمع‌آوری شده تا در زمان و شرایط خاصی با تکمیل تحقیقات به جامعه علمی کشور عرضه شود.

۲- طول دوره و شکل نظام :

طول دوره کارشناسی رشته ایرانشناسی حداقل ۴ سال و حداکثر ۶ سال تحصیلی می‌باشد و شکل نظام تحصیلی بصورت واحدی و در دونیمسال می‌باشد که هر نیمسال ۱۷ هفته بطول خواهد کشید. دانشجویان با گذراندن ۱۳۵ واحد دروس عمومی، پایه، اصلی یا تخصصی و اختیاری می‌توانند فارغ‌التحصیل (کارشناس ایرانشناسی) شناخته شوند.

۳- تعداد و نوع واحدهای درسی :

واحدهای درسی دوره کارشناسی رشته ایرانشناسی ۱۳۵ واحد می‌باشد که به ترتیب زیر تقسیم می‌شود :

- دروس عمومی ۱۹ واحد
- دروس پایه ۲۳ واحد
- دروس اصلی یا تخصصی ۸۱ واحد

- دروس اختیاری ۱۲ واحد

دروس عمومی، پایه و اصلی یا تخصصی از طرف گروه ارائه می‌شود و دانشجویان موظف به گذراندن واحدها هستند. در خصوص دروس اختیاری، به غیر از درسهای عمومی، پایه و اصلی یا تخصصی درسهای متنوعی از طرف گروه در زمینه‌های مختلفی ارائه می‌گردد که لازم است دانشجویان برحسب ذوق و سلیقه خود تعداد ۱۲ واحد از آنها را انتخاب کنند.

۴- نقش و توانایی:

فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی ایرانشناسی توانایی آنرا خواهند یافت که در سازمانهای مختلف دولتی و غیردولتی از قبیل وزارت فرهنگ و آموزش عالی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت امور خارجه، وزارت آموزش و پرورش، سازمان موزه‌ها، سازمان میراث فرهنگی، مرکز اسناد ملی، صدا و سیما، روزنامه‌ها و مراکز طبع و نشر کتاب به خدمت اشتغال پیدا نموده و نیز خود را آماده نمایند تا با گذراندن دوره‌های فوق لیسانس و دکتری برای استخدام در دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی و نظایر آن به خدمت بپردازند.

این رشته در ضمن آموزش دانشجویان برای بخش تحقیق و پژوهش اهمیت خاصی قائل شده است تا دانشجویان در زمینه تحقیق و پژوهش توانا گردند، بطوریکه بتوانند راساً به فعالیتهای پژوهشی پرداخته و ثمره تلاش و تحقیق خود را جهت استفاده هرچه بیشتر مراکز علمی و پژوهشی به جامعه اسلامیان ارائه نمایند.

فصل دوم

برنامه و نام واحد های درسی

دروس پایه

کد درس	نام درس	تعداد واحد	نوع واحد		ساعت			پیشنیاز یا زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	
۰۱	اسطوره شناسی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۰۲	روش تحقیق	۲	۱	۱	۵۱	۱۷	۳۴	
۰۳	شناخت و نقد منابع	۲			۳۴	۳۴		
۰۴	جغرافیای تاریخی ایران	۲	۲		۳۴	۳۴		
۰۵	جامعه شناسی تاریخی ایران	۲	۲		۳۴	۳۴		
۰۶	مبانی تاریخ تمدن	۲	۲		۳۴	۳۴		
۰۷	قرائت متون تاریخی یا ادبی به زبان فارسی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۰۸	قرائت متون تاریخی یا ادبی به زبان عربی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۰۹	قرائت متون تاریخی یا ادبی به زبان انگلیسی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۱۰	ادیان ایران باستان	۳	۳		۵۱	۵۱		
۱۱	روشهای کاوش باستانشناسی و آثار باستانی ایران	۲	۲		۳۴	۳۴		
	جمع	۲۳	۲۰	۱	۴۰۸	۳۷۴	۳۴	

دروس اصلی یا تخصصی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	نوع واحد		ساعت		پیشنیاز یا زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	نظری	
۲۱	باستانشناسی معماری و هنر ایران باستان	۲	۲		۳۴	۳۴	
۲۲	تاریخ و فرهنگ ایلام	۲	۲		۳۴	۳۴	
۲۳	تاریخ و فرهنگ ماد	۲	۲		۳۴	۳۴	
۲۴	تاریخ سیاسی و فرهنگ ایران در دوره هخامنشی	۲	۲		۳۴	۳۴	
۲۵	تاریخ اجتماعی ایران در عصر سلوکی و اشکانی	۲	۲		۳۴	۳۴	
۲۶	تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران در دوره ساسانی	۲	۲		۳۴	۳۴	
۲۷	خدمات متقابل اسلام و ایران	۲	۲		۳۴	۳۴	
۲۸	تاریخ صدر اسلام و زندگی ائمه	۳	۳		۵۱	۵۱	
۲۹	تاریخ تشیع در ایران (از آغاز تا صفویه)	۲	۲		۳۴	۳۴	
۳۰	تاریخ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران در دوره حکومت‌های متقارن	۲	۲		۳۴	۳۴	
۳۱	تاریخ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران از غزنویان تا مغول	۲	۲		۳۴	۳۴	
۳۲	تاریخ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران از مغول تا صفویه	۲	۲		۳۴	۳۴	
۳۳	تاریخ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران از ظهور صفویه تا انقلاب اسلامی	۳	۳		۵۱	۵۱	
۳۴	بررسی و شناخت خطوط و زبانهای ایران باستان	۲	۲		۳۴	۳۴	
۳۵	مبانی یا بررسیهای ادبی (۱)	۲	۲		۳۴	۳۴	
۳۶	مبانی ادبی (بررسیهای ادبی) (۲)	۲	۲		۳۴	۳۴	
۳۷	تاریخ ادبیات (۱)	۲	۲		۳۴	۳۴	
۳۸	تاریخ ادبیات (۲)	۲	۲		۳۴	۳۴	
۳۹	مروری بر نهضت‌های فکری ایران از باستان تا پایان قرن دوم هجری	۳	۳		۵۱	۵۱	

دروس اصلی یا تخصصی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	نوع واحد			ساعت			پیشنیاز/نازمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۴۰	مروری بر نهضت‌های فکری ایران از قرن ۳ تا صفویه	۳	۳		۵۱	۵۱			
۴۱	از مشروطه تا انقلاب اسلامی	۲	۲		۳۴	۳۴			
۴۲	تاریخ اجتماعی ایران معاصر	۲	۲		۳۴	۳۴			
۴۳	اقتصاد ایران	۲	۲		۳۴	۳۴			
۴۴	مطالعه و شرح حال بزرگان	۲	۲		۳۴	۳۴			
۴۵	آشنایی با آموزه‌های ایران	۲	۲		۳۴	۳۴			
۴۶	شناخت صنایع دستی ایران	۲	۲		۳۴	۳۴			
۴۷	جغرافیای طبیعی ایران	۲	۲		۳۴	۳۴			
۴۸	بررسی سفرنامه‌ها	۲	۲		۳۴	۳۴			
۴۹	پیشینه ایران شناسی در جهان	۲	۲		۳۴	۳۴			
۵۰	بررسی و شناخت شهرهای باستانی ایران	۲	۱	۱	۱۷	۵۱	۳۴		
۵۱	استان شناسی	۳	۲	۱	۱۷	۸۵	۶۸		
۵۲	هنر معماری ایران از آغاز اسلام تا پایان دوره ایلخانی	۲	۲		۳۴	۳۴			
۵۳	هنر معماری ایران از آغاز تیموری تا پایان دوره صفویه	۲	۲		۳۴	۳۴			
۵۴	هنر معماری ایران از پایان تیموری تا عصر حاضر	۲	۲		۳۴	۳۴			
۵۵	بررسی و شناخت فرهنگ عامه (فولکلور) ۱	۲	۲		۳۴	۳۴			
۵۶	بررسی و شناخت فرهنگ عامه (فولکلور) ۲	۲	۲		۶۸	۶۸	۶۸	کد ۵۵	
۵۷	پروژه ی تحقیقی	۴	۴						
	جمع	۸۱	۷۳	۸	۱۳۹۴	۱۲۲۴	۱۷۰		

دروس اختیاری

کد درس	نام درس	تعداد واحد	نوع واحد			ساعت		پیشنیاز یا زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	
۵۸	بررسی و شناخت شاهنامه	۲	۲		۳۴	۳۴		
۵۹	بررسی و شناخت تاریخ بیهقی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۶۰	تاریخ اجتماعی و هنر ادبیات	۳	۳		۵۱	۵۱		
۶۱	آشنایی زبان فارسی باستان و خط میخی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۶۲	آشنایی با خط و زبان اوستایی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۶۳	آشنایی با خط و زبان پهلوی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۶۴	تاریخ هنر نقاشی در ایران	۲	۲		۳۴	۳۴		
۶۵	مسیر ارتباطات اجتماعی در ایران	۲	۲		۳۴	۳۴		
۶۶	تاریخچه صنعت در ایران	۲	۲		۳۴	۳۴		
۶۷	آشنایی با خطوط و کتیبه‌های دوران اسلامی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۶۸	تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی ایران	۳	۳		۵۱	۵۱		
۶۹	بررسی و شناخت کشف الاسرار میبیدی به عنوان نمونه شاخص نثر فارسی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۷۰	بررسی و شناخت دیوان سعدی و حافظ به عنوان نمونه شاخص نظم فارسی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۷۱	بررسی و شناخت راه‌های باستانی و دریایی ایران	۲	۲					
۷۲	مردم شناسی فرهنگی	۲	۲					
۷۳	آشنایی با سیستم‌های حکومتی ایران	۲	۲		۳۴	۳۴		
۷۴	شناخت فرهنگ اقلیت‌های دینی	۲	۲		۳۴	۳۴		
۷۵	جغرافیای انسانی ایران	۲	۲		۳۴	۳۴		
۷۶	جامعه‌شناسی ایلات و عشایر	۲	۲		۳۴	۳۴		
	جمع	۴۰						

فصل سوم

سرفصل دروس دوره کارشناسی و ایرانشناسی

اسطوره شناسی (میتولوژی)

تعداد واحد : ۲

۰۱

نوع واحد : نظری

پیشنیاز:

هدف : بررسی تاریخ عقاید واساطیر دنیای کهن و ایران باستان

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

- قبل از هرچیز ذکر این مهم که دین اسلام طبق نص خود قرآن ، از مقوله اساطیر الاولین نمی باشد.
- بدست دادن تعریف اسطوره و اساطیر.
- تعریف علمی اساطیر یا میتولوژی از چند اسطوره شناس سرشناس.
- مطرح کردن نظریات علمی عده ای از اسطوره شناسان درجه اول دنیا در مورد علل پیدایش اساطیر ملل.
- تقسیم بندی اساطیر به اعتبار موضوعاتی که در آنها مطرح است.
- تاثیر اساطیر ملل در هنر.
- تحلیل و تفهیم این نکته که اساطیر بعضاً انعکاس آرزوهای انسان است.
- اشاراتی به طرز فکرانسان ابتدایی درباره پدیده های هستی که در اساطیر وی آمده است.
- ذکر نمونه هایی از اساطیری که گویای نکته اخیر است.
- سخنی درباره لزوم آشنایی با اساطیر ملل به شیوه علمی برای دانشجویان تا در فهم هنرها، ادبیات و آفرینشهای ذوقی و تخیلی اقوام و نژادهای مختلف توانا گردند.

- آشنایی دانشجویان با طرز تفکر و عقاید جادوگری مردم پیش از تاریخ دنیای کهن.
- آشنایی دانشجویان با اساطیر بابلی ، آشوری، هند و اروپایی، مصر، روم و یونان.
- مقایسه اساطیر دنیای باستان (بابلی، آشوری، یونانی و هندی)
- آشنایی دانشجویان با اساطیر قدیمی از روزگار باستان تا عصر حاضر (داستان کیومرث نخستین آدم ، هوشنگ ، طهمورث ، جمشید ، ضحاک و کاوه آهنگر، درفش کاویانی، افسانه آفرینش در ادیان مختلف ، پیدایش زرتشت ، امشاسپندان ، آشنایی دانشجویان با طرز تفکر و عقاید جادوگری مردم پیش از تاریخ ایران .

روش تحقیق

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : ۱ واحد نظری، ۲ واحد عملی

۰۲

پیشنیاز:

هدف : آشنایی دانشجویان با شیوه های مختلف تحقیق و بررسی منابع .

سرفصل دروس : (۸۵ ساعت)

- کوشش برشناخت منابع دست اول و دست دوم و همچنین تحقیقات جدید و بازشناسی منابع از یکدیگر .
- بحث و بررسی پیرامون تاریخچه علم روش تحقیق وبعد از آن بررسی وشناخت روشهای مختلف تحقیق .
- سپس بررسی مراحل مختلف یک تحقیق علمی و ذکر انواع طرحهای تحقیقی ، انتخاب موضوع و طرح ، جمع آوری مدارک و فیش برداری تجزیه و تحلیل مورد تحقیق ، تالیف و نگارش نتیجه و کتابشناسی . سپس دربخش عملی هرکدام از دانشجویان یک موضوع تحقیقی انتخاب کرده و مراحل مختلف را زیر نظر استاد به اجرا درآورده و دریابان یک تحقیق علمی ارائه خواهند داد .

شناخت و نقد منابع

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

۰۳

هدف : شناخت منابع درجه یک موضوع ایرانشناسی برای روشن شدن هرچه بیشتر و بهتر این موضوع .

سرفصل دروس : (ساعت)

درس با مقدمه‌ای مبنی بر چگونگی ضرورت شناخت منابع برای روشن شدن دوره های تاریخ ایران آغاز می‌گردد. سپس منابع رده بندی می‌شود بدین قرار :

منابع اوراتوئی ، منابع آشوری و بابلی ، منابع ارمنی، منابع یونانی ، منابع رومی ، منابع اسلامی که هر یک بمناسبت دوره ای دسته ای خاص و مهم از منابع تاریخ ایران (پیش اسلام) راتشکیل داده اند . بعلاوه کتیبه ها و نوشته های دوران هخامنشی ، اشکانی و ساسانی و کلیه منابعی که تاریخ بعد از اسلام را مشخص می کند. سپس این گروه از منابع مطالعه و بررسی می شوند و از آن نتیجه گیری می شود و همچنین طرز برخورد واستنتاج مطلب از این منابع به دانشجویان آموزش داده می شود. همچنین منابع تاریخی بعد ازاسلام و نیز تحقیقات جدید ایرانشناسان مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت .

جغرافیای تاریخی ایران

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

۰۴

هدف : آشنایی و شناخت دانشجویان با اوضاع طبیعی و تاریخی جغرافیای محلی ایران و تغییرات تدریجی شهرها و محیطهای مسکونی .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

- آشنایی با شرایط اقلیمی و تاثیرات انسان بر محیط طبیعی .
- بررسی جغرافیای تاریخی منطقه شمال شرقی ایران .
- بررسی جغرافیای تاریخی منطقه شمال ایران .
- بررسی جغرافیای تاریخی شمال غربی ایران (آذربایجان) .
- بررسی جغرافیای تاریخی منطقه غرب و جنوب غربی ایران (کردستان و خوزستان) .
- بررسی جغرافیای تاریخی منطقه مرکزی و جنوبی ایران (اصفهان و فارس) .
- بررسی جغرافیای تاریخی جنوب شرقی ایران (سیستان و بلوچستان) .

جامعه‌شناسی تاریخی ایران

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

۰۵

هدف : بررسی مسائل جامعه‌شناسی ایرانی در رابطه با روند تحولات تاریخی و سیاسی ایران .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

به همان نسبت که موضوعات و نکات تاریخی در جامعه‌شناسی مطرح می‌باشد، مسائل جامعه‌شناسی نیز در تاریخ مورد بررسی و پژوهش قرار می‌گیرد . هر دو دانش سعی می‌کند که با آگاهی خویش ، سوالات و مسائل مطرح شده متقابل را هماهنگ با دیدگاه‌های مشترک تاریخ و جامعه پاسخگو باشد ، با وجودی که تفکیک هر دو از یکدیگر به سختی امکان پذیر است .

« جامعه‌شناسی تاریخی » مبحث جدیدی از جامعه‌شناسی است که با استفاده از اطلاعات تاریخی به عنوان مبنای تحقیق به تدوین اصول علمی می‌پردازد . بدین ترتیب « جامعه‌شناسی تاریخی » به جای آنکه حوادث منحصر به فرد تاریخی یا توالی وقایع را یکایک مورد توجه و بررسی قرار دهد، سعی می‌کند که انگاره‌های وقایع تاریخی را کشف کند .

- شرح مختصر موضوعات جامعه‌شناسی تاریخی .

۱- فرد ، گروه، جمع ، جمعیت ، جماعت ، گروه‌های طبقاتی ، ملت ، امت ، قوم یا نژاد .

۲- شخصیت اجتماعی فرد و عوامل سازنده و مخرب آن .

۳- سازمان ، نهاد ، موسسه .

۴- جنگ و صنعت و تاثیرات متقابل آن دو در یکدیگر و در اقتصاد جامعه .

۵- صلح و صنعت و ملازمه آن دو در اعتلای اجتماعی : علم ، هنر ، فلسفه .

- ۶- خانواده .
- ۷- دولت .
- ۸- دین .
- ۹- انقلاب .
- ۱۰- آموزش و پرورش .
- ۱۱- پیش بینی جامعه شناسانه به مدد قوانین متشکله حاکم بر جامعه جهانی .

مبانی تاریخ تمدن

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : —

۰۶

هدف : مطالعه و نقد و بررسی ریشه‌های تکوین تمدنها و عوامل پیدایش و تاثیر تمدنها در زندگی انسانی .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

معنای لغوی تمدن در زبانهای گوناگون

تعاریف تمدن

رابطه تمدن با فرهنگ

عوامل پیدایش تمدن

محیط

انواع محیط

نژاد

کار و کوشش

.....

عوامل موثر در ترقی یا انحطاط تمدنها

عوامل داخلی

عوامل خارجی

اقتصاد ، سیاست ، فرهنگ ...

انواع تمدنها (طبقه بندی تمدنها)

تمدنهای رودخانه ای ، بارانی ...

تمدنهای باز ، بسته ...

تمدنهای زنده ، تمدنهای مرده ...

مراحل و منازل اصلی تمدن بشری

شکار، کشاورزی ، صنعت ...

ربانی ، فلسفی ، علمی ...

.....

آراء و اندیشه های متفکران بزرگ درباره تمدن (ابن خلدون)

نقش ابزار و فنون در تاریخ تمدن

تمدن و تعالی اخلاقی و اجتماعی

جایگاه تمدنهای مشرق زمین در تمدن بشری

جایگاه تمدنهای مغرب زمین در تمدن بشری

جایگاه تمدن اسلامی در تمدن بشری

موقعیت کنونی تمدن

پیش بینی در مورد آینده تمدن

مواد اولیه

محیط زیست

انرژی

ارتباطات

....

تقسیمات تاریخ جهان

مفهوم ماقبل تاریخ و دوره تاریخی

جایگاه تمدنهای اسلامی، اروپائی، در تمدن جهانی

نظریه های دوری و خطی در تاریخ جهانی

نظریه عرض جغرافیایی در تاریخ جهانی (سیر تاریخ در عرض جغرافیائی)

نظریه طول جغرافیایی در تاریخ جهان (سیر تاریخ در طول جغرافیائی)

نظریه ترکیبی (طول و عرض جغرافیائی) در تاریخ تمدن

قرائت متون ادبی فارسی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ادبیات

۰۷

هدف : هدف از درس قرائت متون ادبی فارسی آشنایی دانشجویان با سفرنامه های مختلف فارسی و سیر تحول سفرنامه نویسی در ایران و انواع سفرنامه می باشد . در ضمن درس ، لغات و ترکیبات و نکات ادبی هر کتاب شرح داده می شود و قواعد دستوری و ویژگیهای سبک نگارش آنها مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرد .

سرفصل دروس :

قرائت متون ادبی به زبان عربی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : عربی

۰۸

هدف : هدف از درس قرائت متون ادبی به عربی آن است که دانشجویان دانشمندان معروف عربی که در باب ایران مطالبی دارند آشنا شوند و با خواندن و بررسی آنها به زبان عربی تسلط کامل پیدا کنند و مسایل بیشتری در مورد بحث ایران شناسی فراگیرند .

سرفصل دروس (ساعت)

استاد با در نظر گرفتن ساعات درس و مقتضای حال علمی و ادبی دانشجویان منتخباتی اخلاقی را از همه یا بعضی افراد برگزیده تدریس می کنند و آن مقدار از متن را که به علت تنگی زمان مجال تدریس ندارد بصورت تحقیق به دانشجو وا می گذارد .

ضمناً در آغاز هر ترم به هریک از دانشجویان، دانشمند یا موضوعی عربی را به عنوان تکلیف و تحقیق ترمی ، معرفی می کند و دانشجو با مراجعه به مراجع اصلی و قدیم و سپس با بررسی ماخذ و مراجع فرعی و جدید رساله گونه ای درباره آن دانشمند یا موضوع می نویسد که نمره آن در ضمن نمره امتحانی دانشجو محسوب می گردد .

قرائت متون ادبی به زبان انگلیسی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دارد

۰۹

هدف : آشنایی دانشجویان با اصلاحات و اسامی ایرانشناسی و بررسی سفرنامه‌ها و متونی که درباره ایران به زبان انگلیسی می‌باشد و تسلط کامل به زبان انگلیسی

سرفصل دروس : (ساعت)

متون مناسبی که برای تدریس انتخاب می‌شود راهگشای فهم دانشجویان برای اسامی و اصلاحاتی که در موضوع ایرانشناسی می‌باشد خواهند بود .
دانشجویان در خلال مطالعه متون مناسب ایرانشناسی به زبانهای خارجی توانائی کافی خواهند یافت که از حاصل تحقیقات و مطالعاتی که به زبانهای بیگانه شده است آگاهی یابند و نقاط قوت و ضعف آنها را بفهمند .

ادبایان ایران باستان

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

۱۰

پیشنیاز : اسطوره شناسی

هدف : شناخت ادبایان ایران قبل از اسلام ، یگانگی دین و قانون

سرفصل دروس :

مهاجرت آریاها - اعتقادات قدیم آریایی در ایران و هند به صورت مشترک ، مزدینسی ، خدایان ایرانی
آئینی زروانی ، دین زرتشت و سیاست آن به صورت حاکمیت ، اساطیر دین زرتشتی آئینی میترائیسم و مقابله
با مسیحیت ، دین مانی ، ظهور مزدک اوضاع اجتماعی دوران مزدک ، صابئین و اشاره به انبیائی که به ایشان
نسبت می دهند .

روشهای کاوش باستانشناسی و بررسی آثار باستانی ایران

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

۱۱

پیشنیاز :

هدف : شناخت و آشنایی آثار باستان (اثار طبیعی ومصنوعی) و شیوه بررسی وشناخت محوله‌های تاریخی و چگونگی پژوهش ومطالعه آثار در جهت روشن ساختن فرهنگ وتمدن‌ها

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

چگونگی تشکیل تپه های باستانی و طرز تشخیص آن از تپه های طبیعی .

آشنایی دانشجویان با ابزار کار کاوش .

آشنایی دانشجویان با انتخاب محل کاوش و طریقه زدن تراشه وانواع تراشه های حفاری و روشهای مختلف کاوش .

آشنایی با طبقه بندی اشیاء مکشوفه وطراحی سفال .

آشنا نمودن دانشجویان با روش تمیز کردن آثار مکشوفه و استفاده از متد پیشرفته و داروهای شیمیایی در کاوش .

آشنایی دانشجویان باچگونگی جمع آوری در طبقه بندی اشیاء و تشخیص تپه‌های باستانی در بررسیهای باستانشناسی و نحوه تشخیص رابط این آثار با تمدنهای مجاور و شناخته شده .

آشنایی باتهییه فیش - اتیکت - طرح ونقشه وعکس از آثار مکشوفه وعناصر معماری بدست آمده ضمن کاوش و تهیه گزارش روزانه .

باستانشناسی معماری و هنر ایران باستان

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

بررسی معماری پیش از اسلام ایران در دوران های ایلام ، ماد ، هخامنشی ، سلوکی ، اشکانی و ساسانی صورت می گیرد .

شناخت اصول اولیه معماری ایران در موارد زیر ضروری است :

الف) بررسی کاربری بنا ، مذهبی (پرستش گاهها ، آتشگاهها) ، درباری (کاخ ها) و عادی .

ب) بررسی پلان ،

ج) بررسی پی بنا جهت استحکام ساختمان ،

ح) بررسی مصالح مختلف استفاده شده در بنا در رابطه با شرایط آب و هوایی منطقه .

هـ) بررسی نحوه پوشش بنا (مسطح ، ضربی ، جناغی و غیره)

و) بررسی استفاده و یا عدم استفاده از ستون جهت نگهداری سقف ، چگونگی پایه ستونها و

سرستونها .

ز) بررسی نحوه پوشش سطوح داخلی و خارجی و تزئینات آنها .

خ) بررسی مدخل ها ، دیوارهای دفاعی ، پنجره ها ، گرمایش و سرمایش ساختمان .

ث) بررسی طبقات ساختمان و استفاده از طبقات زیرزمینی در مناطق گرم .

ی) بررسی نحوه آب رسانی به ساختمان ها .

ک) بررسی روند تکامل ساختمان سازی در ایران وسیر تحول و تطور آن .

در معماری ایران پیش از اسلام معابد ، پرستش گاهها و آتشگاهها جایگاه ویژه ای به خود اختصاص می دهند . مقایسه پلان و مصالح و تزئینات آنها با ساختمانهای مذهبی کشورهای همجوار تبیین کننده منشاء دیدگاههای استفاده شده در ساختمانهای ایران می باشد . تاثیرات هنری و فرهنگی ماخوذ از مناطق همجوار و هم چنین تاثیراتی که ساختمانهای ایران بر کشورهای همجوار دارند قابل بررسی است . معماران دوره های اسلامی بسیاری از دیدگاههای معماران ایران قبل از اسلام را پذیرفته و آن را گسترش داده اند . جهت بررسی آن شناخت کامل معماری مذهبی ایران قبل از اسلام ضروری به نظر می رسد . در بخش هنرنیز شناخت اصول اولیه هنری دوره های یادشده در بالا ضروری است و در این بخش موارد زیر نیاز به بررسی دقیق دارد .

الف) سفال ، نحوه ساخت ، دست ساز بودن یا چرخ ساز ، تمپر ، رنگ ، نقش های آن ، مقایسه سفال با سفالهای مناطق همجوار و دوره های قبل وبعد .

ب) پیکره های سفالین .

ج) اشیاء فلزی از قبیل ظروف ، مجسمه ها ، مهرها ، بررسی تکنیک ساخت ، مقایسه آنها با یافته های

فلزی مناطق همجوار .

تاریخ و فرهنگ ایلام

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

۲۲

هدف : مطالعه حیات سیاسی ، نظام زندگی ، شیوه های تولید ، قوانین و قواعد مذاهب عصر ایلامی - ایلات و عشایر ، آشنایی با عوامل اصلی و اساسی پیدایش جامعه ، تمدن و تاریخ ایران و بررسی علل شکل گیری و تعالی و ترقی نخستین دوره از درخشش تمدن ایرانی

سرفصل دروس : (ساعت)

معرفی منابع - یادآوری جغرافیای طبیعی ایران ، قلمرو تمدن ایلامی - موقعیت آن در فلات ایران و همسایگان آن - پیدایش دولت و تمدن ایلامی - نژاد - زبان - خط - تقسیمات تاریخ ایلام - آثار و بقایای تمدن ایلامی - حفریات شوش - اوج قدرت ایلام - سقوط ایلام - مذهب و معماری ایلام - تاثیر تمدن ایلامی بر تاریخ و تمدن ایران باستان .

- مهاجرت آریایی ها به ایران - منشأ آریایی ها و نظریات مربوط به آن - راهها و چگونگی ورود آریایی ها به ایران - جامعه آریایی ها - مذهب آریایی ها بر اساس آثار باستان شناسی و روایات تاریخی و متون دینی - برخورد آریایی ها با ساکنان بومی ایران - استقرار آریایی ها

تاریخ و فرهنگ ماد

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

۲۳

هدف : مطالعه حیات سیاسی ، نظام زندگی ، شیوه های تولید ، قوانین و قواعد مذاهب عصر ماد- ایلات و عشایر ، آشنایی با عوامل اصلی و اساسی پیدایش جامعه ، تمدن و تاریخ ایران و بررسی علل شکل گیری و تعالی و ترقی نخستین دوره از درخشش تمدن ایرانی

سرفصل دروس : (ساعت)

معرفی منابع - یادآوری جغرافیای طبیعی ایران ، قلمروی تمدن مادها- موقعیت آنها در فلات ایران و همسایگان آن

- مهاجرت آریایی ها به ایران - منشاء آریایی ها و نظریات مربوط به آن - راهها و چگونگی ورود آریایی ها به ایران - جامعه آریایی ها - مذهب آریایی ها بر اساس آثار باستان شناسی و روایات تاریخی و متون دینی - برخورد آریایی ها با ساکنان بومی ایران - استقرار آریایی ها

جامعه و دولت ماد - بنیادهای قبایلی دولت ماد - اقتصاد و فرهنگ ماد- مادها و همسایگان آن - آشور ، ایلام و لیدی - دولت ماد و پارسها - فراز و فرود دولت ماد(تاریخ سیاسی) - دولت ماد و سکاها - اوج قدرت ماد- سقوط ماد .

تاریخ سیاسی و فرهنگ ایران در دوره هخامنشی

تعداد واحد : ۲

۲۴

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ و فرهنگ ایلام و ماد

هدف : بررسی و شناخت فرهنگ ، تمدن و تاریخ سیاسی ایران در دوران هخامنشی .

سرفصل دروس :

پادشاهی محلی پارسها و تابعیت دولت ماد، اجداد کوروش ، کمبوجیه پدر کوروش و ارتباط با دولت ماد ، پادشاهی کوروش انقراض مادولیدی ، امپراطوری هخامنشی و حدود ، گئوماتای مغ ، داریوش و اصلاحات او ، خشایارشا و جنگ با یونان ، جانشینان وی ، هجوم اسکندر و انقراض هخامنشیان ، دین در دوره هخامنشی ، آثار بجامانده و کتیبه‌های دوره هخامنشی خصوصاً کتیبه بیستون ، طبقات اجتماعی ، تشکیلات اداری و ایالتها و مالیاتها ، چگونگی ارتباط باملل تابع ، خط و زبان .

تاریخ اجتماعی ایران در عصر سلوکی و اشکانی

تعداد واحد : ۲

۲۵

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ سیاسی و فرهنگ ایران در دوره هخامنشی

هدف : مطالعه و شناخت حیات سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی ، اجتماعی و هنری سلسله های سلوکی و اشکانی و تاثیر آنها در اجتماعات بعدی

سرفصل دروس : (ساعت)

آشنایی با اوضاع اجتماعی و سیاسی اواخر سلسله هخامنشی و علل انقراض این سلسله ، علل قیام اسکندر و حمله او به ایران ، جانشینان اسکندر، تاسیس سلسله سلوکی (سلوکوس و جانشینان) در ایران و بررسی آثار بدست آمده از این دوره و تاثیر آن در هنر و فرهنگ پارسی ، پارتها و تشکیل سلسله اشکانی و مبارزه پیگیر آنان در برانداختن سلسله سلوکی و مبارزه با حکومت روم ، بررسی تحلیلی در باب نظامات سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی ایرانیان در این دوره ، بررسی آثار پارتها تاثیر هنر آنان (به ویژه معماری) در دوره های بعد (ساسانیان و اسلام) تاثیر پذیری پارتها از فرهنگ یونانی و هلنیسم ، اشکانیان و نظام ملوک الطوائفی انقراض اشکانیان .

تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران در دوره ساسانی

تعداد واحد : ۲

۲۶

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ اجتماعی ایران در عصر سلوکی و اشکانی

هدف : آشنایی دانشجویان با فرهنگ و تمدن پیش از اسلام (در زمان ساسانیان) و شناخت هرچه بیشتر

زوایای تاریخ ایران عصر ساسانی

سرفصل دروس (ساعت)

چگونگی تشکیل حکومت و ازبین بردن دستگاه پانصد ساله اشکانی به عنوان مقدمه باید ذکر شود تا معلوم گردد که اشکانیان که نظام ملوک الطوایفی داشتند چگونه تجربه ای برای ساسانیان گشتند تا اصول کشورداری خود را بر اصل تمرکز در تشکیلات اداری و تمرکز در دینی واحد که همان زردشتی بود استوار سازند . سپس موارد تشکیلات اداری چون طبقات اجتماعی ، تقسیمات کشوری ، مقامات حکومتی ، سازمان سپاه ، نحوه نظام اداری که بردواوین استوار بوده مورد بحث مفصل قرار گیرد .

موارد ذیل نیز باید به عنوان بحث تمدن و فرهنگ ساسانی مورد بحث قرار گیرد .

۱- روی کار آمدن و به قدرت رسیدن ساسانیان

۲- هنر معماری در دوره ساسانی

۳- طبقات اجتماعی در جامعه ساسانی

۴- مذاهب در عصر ساسانیان

۵- قوانین و قواعد در عصر ساسانیان

۶- هنر فلزکاری ، سفال کاری و نساجی

- ۷- ادبیات و زبان در عصر ساسانیان
- ۸- زردشتیگری و عابد در زمان ساسانیان
- ۹- شیوه تولید و اقتصاد در زمان ساسانیان
- ۱۰- تشریفات و تجملات سلطنتی در زمان ساسانیان

خدمات متقابل اسلام و ایران

تعداد واحد : ۲

۲۷

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت اثرات و کمکهای متقابل ایران و اسلام به یکدیگر

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

اسلام و مسئله ملیت (ملیت پرستی در عصر حاضر - واژه ملت - کلامت در اصلاح امروز فارسی - ملیت از نظر اجتماعی - تعصبات ملی - ناسیونالیسم - مقیاس ملت - انترناسیونالیسم اسلامی - داعیه جهان اسلام - مقیاسهای اسلامی - اسلام ایرانیان - آغاز خدمات ایرانیان به اسلام - شکست ایرانیان از مسلمانان - نارضاضی بودن مردم - نفوذ آرام و تدریجی - زبان فارسی - مذهب تشیع) .

خدمات اسلام به ایران - موهبت یا فاجعه - اظهارنظرها - نظام فکری و اعتقادی - ادیان و مذاهب - (آئین زرتشتی - آئین مسیحی - آئین مانوی - آئین مزدکی - آئین بودائی - عقاید آریائی - ثنویت زرتشتی - آتش و پرستش) - نظام اجتماعی - نظام خانوادگی - نظام اخلاقی - کارنامه اسلام و ایران .

خدمات ایران به اسلام (تمدن ایران - صمیمیت و اخلاص - انگیزه های نشر و تبلیغ اسلام - سربازی و فداکاری - علم و فرهنگ - نخستین حوزه علمی - نخستین موضوع - آغاز تدوین و تالیف - علل و عوامل سرعت

تاریخ صدر اسلام و زندگی ائمه

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

۲۸

هدف : بررسی تاریخ پیدایش اسلام و تحولات حکومتی اسلام و نیز سپری در زندگی امیرالمومنین و خدمات آن حضرت به تاریخ اسلام ، مکتب علی (ع) و تکوین تشیع ، چگونگی احیاء و تداوم مذهب تشیع بوسیله ائمه اطهار و نقش ائمه در تاریخ سیاسی قرون اولیه اسلامی .

سرفصل دروس :

محیط اجتماعی و سیاسی عربستان قبل از اسلام و اوضاع اقتصادی و وضع طبیعی عربستان ، اجداد و خاندان پیامبر، کعبه و پرده داری ، دوران کودکی و جوانی پیامبر ، بعثت و نزول وحی ، پیامبر و مردم مکه ، هجرت ، پیامبر و حکومت اسلامی در مدینه ، جنگها (غزوه ها و سراپا) ، فتح مکه ، آخرین سفر حج و غدیر، رحلت پیامبر ، خلافت بعد از پیامبر ، سقینی بنی ساعده ، خلافت ابوبکر ، عمر و عثمان ، طغیان مصر و قتل عثمان ، دوران خلافت علی (ع) ، بررسی اجمالی تحولات حکومت از مدینه به کوفه و شام .

خدمات حضرت علی (ع) به اسلام در زمان پیامبر (ص) ، روش زندگی و حکومت حضرت علی (ع) ، امام حسن (ع) و صلح ، نهضت امام حسین (ع) و تاثیر آن در تاریخ تشیع ، زندگی ، فلسفه و فعالیت‌های ائمه معصومین از علی بن الحسین (ع) تا امام زمان (عج) ، غیبت صغری و کبری ، مهدویت در تشیع و فلسفه آن تاریخ زندگی ، نائبین خاص .

تاریخ تشیع در ایران (از آغاز ناصفویه)

تعداد واحد : ۲

۲۹

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ صدر اسلام و زندگی ائمه

هدف : آشنایی و آموزش دانشجویان با تاریخ تشیع از آغاز تا قرن دهم هجری - بررسی و تحلیل تشیع و نقش آن در جامعه اسلامی خاصه در مراکز شیعی نشین ایران - خدمات علمای شیعه به دین و معارف اسلام - فعالیت‌های علمی شیعه در ایران - چگونگی تحقیق و بررسی دانشجویان درباره موضوعات بالا با روش و شیوه علمی .

سرفصل دروس : (ساعت)

تاریخچه‌ای از مذهب شیعه بطور کلی - لفظ شیعه - شیعه به معنی اصطلاحی امامت در مذهب شیعه - فرقه شیعه - اصول و عقاید خاص شیعه (عدل ، رجعت ، بداء ، تقیه و اجتهاد) - علل گرایش ایرانیان به تشیع - عبدالله بن سبا - شیعه در عهد امویان - شیعه در عصر عباسیان - ولایتعهدی امام رضا (ع) - بزرگان شیعه در دستگاه خلافت - وضع عمومی شیعه اثنی عشری در ایران در قرون نخستین هجری - کسب قدرت تدریجی شیعه - حکومتی شیعیان در ایران (بطور منطقه ای) : سادات شیعه - طالبیه در قم و حکومت علویان زیدیه در طبرستان - آل بویه در ری ، فارس و بغداد - سرداران در سبزواری - خاندان سادات مرعشی در مازندران - سادات آل کیا در گیلان بیه پشی - مناطق و مراکز شیعی نشین ایران - فعالیت‌های علمی شیعه در ایران .

تاریخ اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی ایران در دوران حکومت‌های متقارن

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

۳۰

هدف : توجه به کیفیت زندگی ایرانیان از نظر وضع سیاسی و اجتماعی و اقتصادی در دوران حکومت‌های

متداخل

سرفصل دروس : (ساعت)

امیر - وزیر - ادارات دولتی - لشکر - مالیات - تجارت بازارها - پول - تضاد طبقاتی در حکومت سامانیان

وآل بویه - دهقانها - شاگردان و استادان - غلامان - خوارج - معتزله - شیعه - وضع علوم در سه قرن اول

هجری .

تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران از غزنویان تا مغولان

تعداد واحد : ۳

۳۱

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی ایران در دوران حکومت‌های متقارن

هدف : بررسی اوضاع اجتماعی ایران در این دوره و تحلیل مسائل تاریخی و اجتماعی آن

سرفصل دروس : (ساعت)

وضع شهرهای ایران در دوران مورد نظر (ساختمان شهرها - بهداشت - جمعیت و غیره) - مذهب

اسماعیلیه در این دوران - وضع مسیحیان و یهودیان - رواج روزافزون تصوف و صوفیگری - طبقات اجتماعی .

تاریخ و فرهنگ و تمدن ایران از مغول تا صفویه

تعداد واحد ۳

۳۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران از غزنویان تا مغول

هدف : نگرشی درباره وضع فرهنگ ویران و منهدم ایران پس از تهاجم مغول و چگونگی تجدید حیات آن به کمک دین اسلام ، بخصوص فرقه تشیع که در حال شکل گیری و نفوذ پذیری بوده و سرانجام تجدید حیات و اوج اعتلای آن در عهد تیموری و آمادگی تشیع به منظور قرار گرفتن برمسند دین رسمی ایران .

سرفصل دروس : (۵۴ ساعت)

- ۱- مقدمه ای درباره چگونگی وضع فرهنگی مغولان قبل از حرکت از مغولستان و تاسیس حکومت منطقه ای مغولی .
- ۲- چگونگی وضع فرهنگی ایران در زمان تهاجم مغول .
- ۳- آغاز تهاجم و تخریب پایگاههای فرهنگی .
- ۴- عکس العمل مردم در برابر این تهاجم و تخریب .
- ۵- اوج تخریب پایگاههای فرهنگی - دستگاه اسماعیلی و دستگاه خلافت .
- ۶- تاسیس حکومت ایلخانی مغول و خطر نابودی فرهنگ ایران و تزلزل در دین اسلام .
- ۷- گرویدن سلاطین مغولی به دین اسلام و آغاز تجدید حیات فرهنگی .
- ۸- حیات فرهنگی و نیرو گرفتن فرقه تشیع و آغاز مبارزات مثبت و برونوی .

- ۹- دوران فترت سیاسی در ایران پس از نابودی حکومت ایلخانی و تشکیل حکومت‌های محلی سرداران جلایری ، مظفری ، آل کرت ، چوبانی .
- ۱۰- چگونگی تشکیل حکومت تیموری و ضربه فرهنگی دیگر .
- ۱۱- تجدید حیات مجدد و سریع فرهنگ در ایران و اعتلای دین اسلام و تقویت روزافزون فرقه تشیع .
- ۱۲- نتیجه : تقویت نیرو پذیرنده فرقه تشیع و تهیه مقدمات برای رسمی شدن این فرقه به عنوان دین رسمی ایران .
- ۱۳- وضع مذهب نزد مغولان .
- ۱۴- رابطه مغولان با ادیان (مسیحیت ، اسلام ، یهود)
- ۱۵- اوضاع دولت (فرماندار ، خاندان سلطنتی ، ایلخانان ، رابطه ایلخانان با قآن) .
- ۱۶- دستگاه کشوری و ممالک تابعه (وزیر ممالک ، دبیرخانه دولت ، صاحب دیوان وضع مالی و مخارج دولت) .
- ۱۷- وضع مالیات (ماموران مالیاتی ، اصلاحات غازان ، خراج)
- ۱۸- اداره امور ایالات (پذیرش واعزام سفرا)
- ۱۹- حقوق (اصول حقوق مغولی ، محاکمه و شیوه کار محاکمه ، ارث ، زناشویی ، موقعیت حقوقی و اجتماعی زن) .
- ۲۰- دستگاه لشکری (سپاه ، اسلحه ، شیوه نبرد) .
- ۲۱- سازمانهای عمومی و زندگی روزمره (پست ، مسافرت ، بازرگانی ، صنعت ، علوم ، خوراک و پوشاک ، شهرسازی ، زبان ، خصوصیات قومی) .

تاریخ سیاسی ، اجتماعی و فرهنگی ایران از صفویه تا انقلاب اسلامی

تعداد واحد : ۳

۳۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ و فرهنگ و تمدن ایران از مغول تا صفویه

هدف : بررسی و شناختی اجمالی نسبت به تاریخ سیاسی ، اجتماعی و فرهنگی ایران در دوره های صفویه
افشاریه ، زندیه ، قاجاریه ، پهلوی و انقلاب اسلامی .

سرفصل دروس :

در این درس علاوه بر تاریخ سیاسی ، ظهور و سقوط هریک از دولتها تا ظهور انقلاب اسلامی به بررسی
مسائل اجتماعی و فرهنگی پرداخته خواهد شد و در کنار آنها به مناسبات سیاسی ، سایر دول ، ورود استعمار و
جریانهای مختلف سیاسی و نقش روحانیت در هدایت مردم اشاره می شود .

بررسی و شناخت خطوط و زبانهای ایران باستان

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

۳۴

هدف : آشنایی اجمالی دانشجویان انواع خطوط و زبانهای ایران در دوران باستان .

سرفصل دروس :

- پیدایش خط انواع شعب : خطوط هند و اروپایی - خطوط هند و ایرانی ، خطوط ایرانی و تقسیمات غربی و شرقی و ...
- انواع خط تصویر نگار ، هیروگلیف ، واژه نگار ، هجانگار ، الفبایی .
- انواع خط میخی پارسی ، عیلامی ، آشوری و ...
- خط میخی و زبان پارسی باستان و آثار بجامانده
- خط و زبان اوستایی
- خط و زبان پارتی (پهلوی اشکانی) و تقسیمات کتیبه ای و کتابی و آثار بجامانده
- خط و زبان پارسیک (پهلوی ساسانی) و تقسیمات کتیبه ای و کتابی و آثار بجامانده
- خط و زبان سعدی
- خط و زبان مانوی

مبانی ادبی (بررسی های ادبی) ۱

تعداد واحد : ۲

۳۵

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت هرچه بیشتر دانشجویان بازمینه های مختلف ادبی و همچنین صور متعدد ادبی .

سرفصل دروس :

بررسی و آشنایی با صور ادبی مانند نظم درگونه های مختلف غزل ، قصیده ، رباعی ، دوبیتی و ...
همچنین مانند نثر درگونه های مختلف مسجع ، مرسل و ... که در این درس به بزرگان هرگونه شعر یانثر
اشاره خواهد شد وحتی برخی از نمونه های آن رامورد بررسی ومعرفی قرار خواهند داد .

مبانی ادبی (بررسی های ادبی) ۲

۳۶

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : مبانی ادبی ۱

هدف : آشنایی هرچه بیشتر و بهتر معانی مختلف ادبی

سرفصل دروس :

بررسی و آشنایی دانشجویان با انواع معانی ادبی مانند مواعظ حکم ، تاریخ ، هزل ، توحید ، مدح ،

منقبت، حماسه ، عرفانیات .

تاریخ ادبیات (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : مبانی ادبی ۲

هدف : آشنایی با تاریخ ادبیات و ادبیات ایران

سرفصل دروس :

۳۷

بحث و بررسی و تحقیق پیرامون چگونگی پیدایش زبان فارسی ، سیر تطور و تحول صور و معانی ادبیات

فارسی و آشنایی با شاعران و نویسندگان ایران و نیز انواع سبکهای ادبی تا پایان قرن چهارم هجری .

تاریخ ادبیات (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ ادبیات ۱

هدف:

سرفصل دروس:

۳۸

سیر تحول صور و معانی ادبی و بررسی سبکهای مختلف و آشنایی با شاعران ، نویسندگان ایران از دوران

قرن پنجم هجری تا عصر حاضر و بررسی نقش حکومتهای ترک در احیای زبان و ادب فارسی .

مروری بر نهضت‌های فکری ایران از دوران باستان تا پایان قرن دوم هجری

تعداد واحد : ۳

۳۹

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف : بررسی و شناخت انواع و اقسام نهضتها و حرکت فکری و مذهبی ایران .

سرفصل دروس :

مطالعه و آشنایی بانهضت‌های مختلف ایران باستان ، نظر نهضت مانوی و سرانجام آن ، نهضت مزدکی از آغاز تاقتل عام مزدکیان ، فعالیت بکیرین ماهان درخراسان ، ابوسلمه خلال برضد بنی امیه ، ابومسلم ، نهضت به‌آفرید ، سنیاد مجوس ، اسحق ترک - راوندیان ، استاد سیس خراسانی ، قیام المقنع ، نهضت مدافعات ملی طبرستان ، چگونگی تشکیل طاهریان ، نهضت خرم دینان ، قیام مازیار طبرستانی بر ضد خلیفه عباسی ، علویان طبرستان ، نهضت جوانمردان سیستان و تشکیل صفاریان قیام زنگیان عراق .

مروری بر نهضت‌های فکری ایران از قرن ۳ تا صفویه

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

۴۰

پیشنیاز:

هدف : آشنایی با نهضت‌های سیاسی مذهبی در قلمرو ممالک اسلامی مخصوصاً در زمان مغولان ، تیموریان ، سلجوقیان ، امپراتوران عثمانی و نقش این نهضت‌ها ، در پیشبرد آگاهی مردم .

سرفصل دروس :

پیدایش تصوف در اسلام - تطور تصوف اسلامی - اوضاع سیاسی اجتماعی اقتصادی جوامع اسلامی در حاکمیت خلفا - گسترش اسلام در میان ترکان - نفوذ ترکان به جوامع اسلامی - گسترش اسلام .
تشکیل حکومت‌های مسلمان ترک در قلمرو اسلام - انتقال قدرت سیاسی از خلفا به حکام ترک و مغول - شکل‌گیری نهضت‌های سیاسی و مذهبی مخصوصاً شیعی علیه حاکمیت مذهبی خلافت و حاکمیت سیاسی و حکام ترک مغول - متلاشی شدن مرکز خلافت و گسترش نهضت شیعیان - شکل‌گیری عثمانی در اناتول و صفوی‌ها در ایران تجزیه عالم اسلامی - ظلم فشار و نابرابری در جوامع عثمانی اناتول، تیموری مغولی در ایران و اوج‌گیری نهضت‌های سیاسی مذهبی شیعی مخصوصاً در غرب ایران و شرق اناتولی علیه حاکم طرفدار نشستن.

از مشروطه تا انقلاب اسلامی

تعداد واحد : ۲

۴۱

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : مطالعه و تحقیق درباره نهضت مشروطه ایران و سیر حرکت‌های علما تا انقلاب اسلامی

سرفصل دروس :

- مروری بر تاریخ قاجاریه
- شروع نهضت مشروطه
- حرکت علما
- حرکت‌های روشنفکری
- مشروطه مشروعه
- سرانجام نهضت مشروطه
- امتیازات و مبارزات علما
- مبارزات حضرت امام خمینی (ره) بارزیم پهلوی از مبارزه با امتیازات و درخواست لغو کاپیتولاسیون تا خرداد ۴۲ و دوران تبعید ، مبارزه در تبعید ، مشروع موجهای انقلاب ، بازگشت به وطن و اوج انقلاب ، سرانجام پیروزی انقلاب اسلامی .

تاریخ اجتماعی ایران معاصر

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

۴۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با جریانهای تاریخی اجتماعی معاصر ایران ، جریانهای اجتماعی که درجریانات دیگر اثر گذاشته است .

سرفصل دروس : (ساعت)

صحبت درباره طبقات مختلف اجتماعی و مواضع اجتماعی آنها و عملکرد آنان (روشنفکران ، روحانیون ، هیات حاکمه) صحبت درباره سوء حکومت دولتها و گرایشهای مختلف آنها درقبال ابرقدرتهای استعمارگر وعدم امنیت اجتماعی ، صحبت درباره تفکر غربی که وارد ایران شده و در اجتماعات آن اثر می گذارد . وضع اجتماعی مردم وگرایشهای آنها درقبال دولت و حکومت ، ظلم وستمهایی که از سوی عمال حکومتها نسبت به مردم مسلمان کشورمان اعمال می شد (بیشتر از نظر اجتماعی) وضع مذهبی قشرهای مختلف جامعه و تاثیر مذهب در ابعاد گوناگون اجتماع ، دیوان و وضع مردم درقبال آن . . .

اقتصاد ایران

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

۴۳

هدف : بررسی کلی اقتصاد ایران ، قبل و بعد از انقلاب ، سیاستهای اقتصادی و بازرگانی و تجزیه و تحلیل آنها به منظور آگاه کردن دانشجویان به مشکلات و امکانات اقتصادی کشور .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

کلیات :

فصل ۱- بررسی اجمالی اقتصاد ایران قبل و بعد از انقلاب

بخش دوم اقتصاد ایران

فصل ۲- اوضاع طبیعی و جغرافیایی

۱-۲- پستس و بلندی

۲-۲- وضع اقلیمی

۳-۲- جنگلها و مراتع

۴-۲- تاثیرات اوضاع طبیعی و جغرافیایی بر تحولات اقتصادی

فصل ۳- جمعیت و نیروی انسانی

۳-۱- حقایق اصولی در مورد جمعیت (هرم سنی - ترکیب جنسی - رشد جمعیت)

۳-۲- توزیع جغرافیائی جمعیت (مناطق شهری - روستائی - عشایری)

۳-۳- اشتغال برحسب فعالیتهای عمده اقتصادی (بخش کشاورزی، صنعتی، خدمات)

فصل ۴- سیستم پولی و بانکی

۴-۱- بانک مرکزی

۴-۲- سایر بانکها

۴-۳- ملی کردن بانکها

فصل ۵- درآمد ملی بودجه و برنامه‌های عمرانی

فصل ۶- کشاورزی

۶-۱- اهمیت و موقعیت بخش کشاورزی در اقتصاد ایران

۶-۲- زراعت

۶-۳- دامپروری

۶-۴- جنگل داری

۶-۵- ماهیگیری

۶-۶- سهم کشاورزی در درآمد ملی

۶-۷- روابط مالکیت

۶-۷-۱- اصلاحات ارضی

۶-۷-۲- شرکتهای سهامی زراعی

۶-۷-۳- کشت و صنعت و واحدهای مکانیزه

۶-۷-۴- شرکتهای تعاونی تولید و توزیع

۵-۷-۶- انواع بهره‌برداری (ملکی، اجاره‌ای)

۶-۷-۶- تحولات کشاورزی بعد از انقلاب

فصل ۷- صنایع و معادن

۱-۷- نقش صنعت در اقتصاد ایران

۲-۷- صنایع دستی

۳-۷- صنایع کوچک (نساجی، غذایی، چوب و کاغذ)

۴-۷- صنایع مونتاژ

۵-۷- صنایع سنگین

۱-۵-۷- ذوب آهن

۲-۵-۷- ماشین‌سازی اراک

۳-۵-۷- ماشین‌سازی تبریز

۴-۵-۷- تراکتورسازی تبریز

۵-۵-۷- آلومینیم‌سازی

۶-۵-۷- صنایع مس

۷-۵-۷- سهم صنعت در درآمد ملی

۸-۵-۷- اشتغال ارزش افزوده

۶-۷- تحولات صنعتی بعد از انقلاب (ملی‌شدن، مالکیت و غیره)

۷-۷- معادن

فصل ۸- صنعت نفت و گاز

۱-۸- تاریخچه

۲-۸- اکتشاف - استخراج و تولید نفت خام و مصرف داخلی

۸-۳- پالایشگاهها

۸-۴- صنایع پتروشیمی

۸-۵- صادرات نفت و درآمدهای نفتی

۸-۶- نقش نفت در اقتصاد ایران

فصل ۹- خدمات

۹-۱- حمل و نقل و ارتباطات

۹-۲- آموزش و پرورش

۹-۳- بهداشت و درمان

۹-۴- نقش امپریالیسم در ایجاد وابستگی اقتصادی ایران

مطالعه و شرح حال بزرگانی که (مقابر آنان بصورت آثار ملی میباشد)

تعداد واحد : ۲

۴۴

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

معرفی مشاهیر ، ادبا ، حکما ، عرفا ، سرداران و شخصیت‌های سیاسی مذهبی ایران و بررسی آداب و افکار و آثار آنان بر روند سیاسی اجتماعی و فرهنگی ایران و همچنین معرفی مقابر مربوط به آنان که جو آثار ملی یاباستانی شده است .

شخصیت‌هایی چون :

۱- سعدی ۲- حافظ ۳- فردوسی ۴- خیام ۵- عطار ۶- بوعلی ۷- کمال‌الدین خنجری ۸- بهزاد ۹- روح‌الدین مراغه‌ای ۱۰- میرزا کوچک خان جنگلی ۱۱- بقعه شاه چراغ شیراز ۱۲- بارگاه حضرت عبدالعظیم ۱۳- مجموعه آستان قدس مشهد ۱۴- مدرس ۱۵- دانیال نبی ۱۶- عباس میرزا پسیان ۱۷- مرقد مطهر امام خمینی .

آشنایی با موزه‌های ایران

تعداد واحد : ۲

۴۵

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

موزه ملی ایران در جهت شناخت کلیاتی از مادرک باستان شناسی ایران - موزه آگینه : موزه تخصصی شیشه و سفال - موزه فرش : موزه تخصصی فرش و بافته‌ها - موزه هنرهای تزئینی : موزه تخصصی مینیاتور - تذهیب - آثار هنری تزئینی - موزه رضا عباسی : موزه تخصصی نگارگری - خوشنویسی - سفال و فلز دوره اسلامی - موزه‌های هنرهای ملی : آثاری از هنرهای سنتی معاصر - موزه فرش بنیادمستضعقان و جانبازان - موزه کاخ سعدآباد - موزه نظامی - تاریخ طبیعی - موزه کاخ گلستان - آثار و مجموعه اهدائی سلاطین بهم دیگر - موزه مردم‌شناسی - موزه جواهرات بانک مرکزی ایران - موزه سکه بانک سپه - موزه تمبر - مجموعه آزادی - اطلاعاتی در خصوص موقعیت و ویژگیهای موزه‌های استانهای کشور - شناخت نایع اطلاعاتی و کاتالوگ‌های مربوط به موزه‌های کشور

شناخت صنایع دستی ایران

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

۴۶

آشنائی باصنعت فرش بافی یا هنر قالی بافی - ویژگیهای فرش ایرانی آشنائی با هنر زری بافی - نحوه ساخت و بافت - نقوش و اصالت آنها - آشنائی با هنر خاتم کاری - آشنائی با هنر منبت کاری - آشنائی با هنر مینا کاری - آشنائی با هنر تذهیب و مینیاتور - آشنائی با هنر سفالگری و سرامیک - آشنائی با قلم زنی - آشنائی با هنر معرق چوب و کاشی - رشته های هنری منسوجات - رشتی دوزی - آجیده دوزی - تپه - قلمکار - باتیک - منجق دوزی - سکه دوزی ...

جغرافیای طبیعی ایران

تعداد واحد : ۲

۴۷

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

تهیه توسط : داریوش مهرشاهی ، گروه جغرافیای دانشگاه یزد

سرفصل زیر جهت ۱۵ جلسه تدریس تهیه شده است .

- ۱- آشنایی مقدماتی با ویژگی‌های اساسی جغرافیای طبیعی ایران شامل : تعریف موضوع جغرافیای طبیعی ، مشخص نمودن چهارچوب درس ، تعریف اهداف درس ، تاریخچه‌ای از مطالعات جغرافیای طبیعی ایران و منابع موجود . موارد اضافی در این رابطه به تشخیص مدرس محترم می باشد .
- ۲- ویژگی های عمومی آب و هوای ایران و عوامل موثر بر آب و هوای ایران ، تاثیر آن بر ویژگی های انسانی کشور از قبیل بررسی نقش حداکثرها و حداقل های دما ، بارش و وزش باد .
- ۳- نواحی آب و هوایی ایران و عوامل موثر در پیدایش این نواحی . نقش نواحی آب و هوایی در ویژگی های زیستی و در مسایل انسانی ، اقتصادی و فرهنگی .
- ۴- شرایط عمومی ژئومورفولژیک ایران و مهمترین ویژگی های آن (نواحی مورفودینامیک ایران)

- ۵- ویژگی های هیدرولوژیک یا آبشناسی ایران . حوضه های آبگیر مختلف ایران و گروه بندی آن ها (بسته، داخلی ، آزاد یا دارای خروجی) همراه با شرح ویژگی هایی از قبیل وسعت ، تراکم و روند ودائمی ، فصلی یا اتفاقی بودن جریان ها در هر حوضه .
- ۶- مسایل و منابع آب در ایران (بسیار مهم) نقش و اهمیت رودها ، منابع کارستی ، منابع زیرزمینی ، محدودیت آب و از این قبیل .
- ۷- خاکهای ایران ونحوه پیدایش آن ها . پراکندگی و گسترش خاک های ایران .
- ۸- نواحی جنگلی در ایران (البرز ، زاگرس و نواحی پراکنده) و ویژگی های بوم شناختی آن ها، بادیدگاه تخریب جنگل به عنوان گناهی کبیره . پراکندگی وانواع جنگل ها .
- ۹- بیابان های ایران : موقعیت ، نحوه پیدایش ، روند وشکل ، ویژگی های مهم نومورفولوژیکی و آب وهوایی بیابان های ایران ، منابع درمورد بیابان های ایران .
- ۱۰- همزیستی ایرانیان با بیابان : مشاهدات واسناد تاریخی و زندگی مردم درنواحی بیابانی ایران .
- ۱۱- کویرهای ایران و ویژگی های عمومی آن ها ، نقش تکتونیک واقلمیم ، موقعیت و طرز تشکیل ، پراکندگی آن ها ، وسعت کویرهای ایران ، منابع درمورد کویرهای ایران .
- ۱۲- دریاها و دریاچه های ایران ، نقش تکتونیک واقلمیم ، موقعیت و طرز تشکیل ، پراکندگی آن ها ، نوع آب، وسعت دریاها و دریاچه های ایران .
- ۱۳- آلودگی هوا و آب و خاک در ایران . انواع آلودگی درنواحی مختلف بالا (آلودگی دربیابان ، رودخانه ، دریاچه و دریا ، خلیج فارس وخاکهای ایران .
- ۱۴- مخاطرات و مسایل طبیعی ایران و راه های پیشگیری از آن ها : مخاطرات همیشگی وجاری . مخاطرات جدید انسان ساخته مانند برداشت بی رویه آب زیرزمینی و بدنبال آن نشست زمین و پیدایش ترک های طویل وعمیق . زمین لغزه واثرات زلزله ، ریزش ها وخطرات آن در جاده ها و ...

بررسی سفرنامه ها

تعداد واحد : ۲

۴۸

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنایی با سفرنامه های موجود ومضامین سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی آنها به منظور شناخت کلی از روابط سیاسی - اجتماعی وفرهنگی ایران .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

دراین درس ، با دوره بندی تاریخی از سفرنامه های به جا مانده به علل ، هدف و پیامدای سفر سفرنامه نویسان پرداخته می شود . وانگیزه ها سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی وفرهنگی آن بازکاوی می گردد . درنگرش کلی ، تعریف ونگاه سیاح به اوضاع اجتماعی وسیاسی براساس دوره های تاریخی معرفی می گردد واز پرتو این بررسی ، تبیین کلی از روابط سیاسی فرهنگی - اقتصادی خارجی ایران صورت می گیرد .

پیشینه ایران شناسی در جهان

تعداد واحد :

۴۹

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف : هدف آشنایی بانویسندگان و پژوهشگرانی که در آثار نوشته ها ویا گزارشهای آنان از ویژگیهای علمی ، ادبی ، فرهنگی ، مدنی ، تاریخی ، جغرافیایی و قومنگاری مربوط به ایران اطلاعات و معلوماتی مضبوط است .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

- ۱- آشنایی باگونه ها وانواع آثار نوشته های مربوط به ایران شناسی و تقسیم بندی آنها .
- ۲- آثار نوشته های کلاسیک (یونانی - رومی ولاتینی)
- ۳- آثار نوشته های به زبانهای هندی - چینی - ژاپنی وغیره .
- ۴- آثار نوشته های به زبان فرانسوی .
- ۵- آثار و نوشته های به زبان انگلیسی .
- ۶- آثار نوشته های به زبان روسی .
- ۷- آثار نوشته های به زبان آلمانی .
- ۸- آثار نوشته های به زبان ایتالیایی .
- ۹- آثار نوشته های به زبان اسپانیایی و پرتغالی .
- ۱۰- آثار و نوشته های به زبان های ترکی (استانبولی ، ازبکی ، مغولی و قیرقیری) وغیره .

۱۱- آثار و نوشته های به زبان عربی .

۱۲- آثار و نوشته های به زبانهای دیگر .

بررسی و شناخت شهرهای باستان ایران

تعداد واحد : ۲

۵۰

نوع واحد : ۱ نظری ، ۱ عملی

پیشنیاز : باستانشناسی و معماری و هنر ایران باستان

هدف : آشنایی دانشجویان با شهرهای مهم تاریخی و خصوصاً پایتختهای حکومتهای مختلف باستانی ایران .

سرفصل دروس :

آثار بجا مانده از شهرهای متعدد باستانی در گوشه و کنار ایران عزیز طلب می کنند که دانشجویان این رشته آشنایی کاملی با ساختار شهری ، دوران عظمت و اقتدار آنها و چگونگی و عدل مترود شدن آنها با توجه به موقعیتهای جغرافیایی داشته باشند . همچنین خصوصاً در خصوص پایتختها مسئله از اهمیت بیشتری برخوردار خواهد شد که مرکز قدرت سیاسی و تحولات هر دوره بوده ، علل انتخاب منطقه برای ساخت شهر پایتخت و علل تغییر محل پایتخت مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت حیطه بحث و بررسی این درس از شوش یا سوزیانا پایتخت حکومت ایلام تا تیسفون پایتخت امپراطوری ساسانی را در بر خواهد گرفت ، البته با توجه به یافته های باستانشناسی و مستندات تاریخی شهرهای مهم هر دوره نیز مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت .

استان شناسی

تعداد واحد: ۳

۵۱

نوع واحد: ۱ نظری ۲ عملی

پیشنیاز: روش تحقیق

هدف: آشنایی با استانهای مختلف با زمینه های مختلف تاریخی، فرهنگی، آثار ملی و ...

سرفصل دروس:

بررسی و شناخت پیشینه تاریخی استانها، آثار تاریخی و ملی موجود در استان، شناخت بزرگان استان در طول تاریخ (فلاسفه، ادبا، شعرا، علماء، حکما، سیاسیون و ...) زبان، اوضاع جغرافیایی و ... که در این درس کلیاتی توسط استاد مورد بحث و بررسی قرار می گیرد و هر یک از دانشجویان، استانی را انتخاب و مورد تحقیق و پژوهش قرار خواهد داد.

هنر و معماری ایران از آغاز اسلام تا پایان دوره ایلخانی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

۵۲

سبک های معماری - انواع آشنایی با بناهای بجامانده در این دوره و شناخت ویژگیها - هنر کتابت - خوشنویسی - نگارگری - سفالگری - کاشیکاری - گچبری - فلزکاری - پارچه ها - شیشه - آشنایی با آثار بجا مانده از گروه های فوق الذکر در موزه های کشور

هنر و معماری ایران از آغاز دوره تیموری تا پایان عصر صفویه

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

۵۳

آشنایی با سبک های معماری انواع معماری - مساجد - مدارس - کاروانسراها - پل ها - آشنائی و شناخت آثار و مدارک بجا مانده در موزه های باستانشناسی - نقاشی - مینیاتور و مکاتب آن ، سفالگری ، کاشیکاری - مسجد کبود تبریز ، مسجد گوهرشاد ، بعنوان دونمونه عمده از معماری و کاشیکاری و هنر این دوره بطور مشروح

هنر و معماری ایران از پایان صفویه تا عصر حاضر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف:

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

۵۴

آشنائی با سبک‌های معماری (انواع: مساجد، بازارها، پل‌ها و امامزاده‌ها) - شناخت بناهای دوره افشاریه
خراسان مثل کلات - شناخت بناهای دوره زندیه شیراز مثل بازار وکیل - ارگ کریمخانی - مسجد وکیل و ...
شناخت بناهای دوره صفویه اصفهان ... ویژگیها - بناهای دوره قاجاریه قزوین - تهران ... ویژگیها - هنر
کتابکاری دوره صفویه - نقاشی و مینیاتور دوره صفویه مکتب اصفهان - تبریز و قزوین، شیراز

بررسی و شناخت فرهنگ عامه (فولکلور) ۱

تعداد واحد: ۲

۵۵

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: آشنایی بامبانی فولکلور و دیدگاههای کلی پیرامون آن و آشنایی با فولکلور مناطق مختلف ایران .

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

بررسی و شناخت نقطه نظرات ، تعاریف و دیدگاههای کلی پیرامون فولکلور .

تعریف علمی فولکلور : مطرح کردن نظریات علمی چند صاحب نظر سرشناس در زمینه فولکلور ایران .

تاثیر و تاثیر عقاید مذهبی و فرهنگهای مختلف عامه.

شرح و مقایسه موضوعات زیر در فرهنگ های فولکلور یک مناطق مختلف ایران .

آداب و رسوم و لطایف - پوشاک - مراسم عزاداری - عقد و عروسی - تولد - اعیاد - اعتقادات و عادات محلی و ..

بررسی و شناخت فرهنگ عامه (فولکلور) ۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیشنیاز:

۵۶

هدف: تحقیق و پژوهش پیرامون فرهنگ عامه و فولکلور ایران توسط دانشجویان و گردآوری اطلاعات در خصوص مورد تحقیق.

سرفصل دروس (۶۸ ساعت)

در این درس دانشجویان در خصوص مباحث مطروحه در بررسی و شناخت فرهنگ عامه (فولکلور) به تحقیق عملی خواهند پرداخت و نتیجه تحقیقات را بصورت گزارش و یا مقاله به استاد ارائه خواهند داد.

پروژه تحقیقی (پایان نامه)

تعداد واحد: ۴

۵۷

نوع واحد : عملی

پیشنیاز : ۱۳۵ واحد دروس ایرانشناسی

هدف : علاقمند ساختن دانشجویان به شیوه تحقیق و پژوهش در موضوعات ایرانشناسی ، باستانشناسی و تاریخ هنر و استفاده از آخرین تحقیقات و داده‌های جدید .

سرفصل دروس :

دانشجویان می توانند موضوع رساله خود را با مشورت اساتید راهنما از نیمسال اول سال چهارم تحصیلی تعیین و طبق ضوابط گروه زیر نظر یکی از استادان گروه به تحقیق و تدریس رساله بپردازند ولی تاریخ ثبت نام برای رساله نیمسال دوم سال چهارم خواهد بود .

بررسی و شناخت شاهنامه

تعداد واحد: ۲

۵۸

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: فارسی عمومی

هدف: شناخت هرچه بیشتر فرهنگ، تمدن و تاریخ کشور کهن سال ایران

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

- ۱- آغاز جلد اول شاهنامه تا پایان پادشاهی جمشید که شامل مطالب زیر می‌شود:
ستایش خداوند، ستودن خرد، نعت رسول اکرم (ص) و حضرت علی (ع)، تقسیم طبقات اجتماع، شیوه کشاورزی و صنعت و غیره. ۵۰ صفحه
 - ۲- بخشی از داستان «رستم و اسفندیار» شامل مفاخرات رستم و اسفندیار و بیان نام و ننگ در این داستان، آیین جوانمردی و مهمان نوازی. ۵۰ صفحه
 - ۳- اندرز انوشیروان به سران سپاه، اندرزهای بوذرجمهر حکیم و شرایط آموختن دانش در روزگار انوشیروان. ۵۰ صفحه
- توضیح: استاد می‌تواند یکی از منظومه‌های دینی یا تاریخی را جهت کار تحقیقی در این درس تعیین نماید.

بررسی و شناخت تاریخ بیهقی

تعداد واحد: ۲

۵۹

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: فارسی عمومی

هدف: آشنا کردن دانشجویان به ویژگیهای زبانی، دستوری و مضامین نثر بیهقی، در این درس نکته های دستوری و جنبه های ادبی مخصوص به تاریخ نگارش که در تاریخ بیهقی مورد توجه قرار گرفته است بحث و بررسی خواهد شد.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

منتخبی از تاریخ بیهقی که در بردارنده حکایت های پرشورو عبرت آمیز و نمایانگر خوب خصوصیات نثر بیهقی است، تدریس می گردد مانند:

داستان: حسنگ، خیشخانه، التونتاش، بوسهل، بونصر مشکان، شکست درمرو و ...

تاریخ اجتماعی و هنر ادبیات

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

۶۰

پیشنیاز:

هدف: فهم وضعیت اجتماعی ایران در آثار هنر و ادبی ایرانیان است.

سرفصل دروس: (۵۱ ساعت)

هنرمندان و ادیبان در ادوار مختلف تاریخ ایران لاجرم از زمان و مکان و محیط اجتماعی خود بوده اند و خواه و ناخواه جنبه های مختلف مسائل اجتماعی زمانشان در آثار آنها منعکس است بدون شک معماران، نقاشان، مجسمه سازان، تذهیب کاران، قالی بافان و غیره، عادات و رسوم، دین و مذهب، اخلاق اجتماعی، خرافات، احساسات و عواطف خود که متأثر از محیط آنها بوده است در خلق آثار آنها موثر افتاده است. طرحهای اسلیمی بکاررفته در تذهیب، معماری، منبت کاری و غیره را می توان در ادوار مختلف مشاهده نمود و تاثیر مذهب یا کنشهای اجتماعی را دید.

بطور کلی باید در این درس تاثیر مولفه های مذهبی، اجتماعی در خلق آثار مد نظر داشت. همچنین ادبا و شعرا متأثر از زمان خود بودند. دواوین شعرا مشحون از تمثیل ها و اشارات و تمهیداتی است که مورخ می تواند مسائل اجتماعی زمان صاحب اثر را دریابد:

مطالب این درس را می توان بدین گونه تقسیم بندی نمود:

۱- بررسی مسائل اجتماعی و فرهنگی در معماری ادوار مختلف اسلامی.

۲- تاثیر مسائل اجتماعی در انواع هنر ادوار مختلف.

۳- استخراج اشعار اجتماعی در دیوانها شعرا .

۴- استخراج مسائل اجتماعی در متون نثر فارسی همچون سیرالملوک ها ، دستور الملک ها ، سیاست نامه ها

و غیره

آشنایی بازبان فارسی باستان و خط میخی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد : نظری

۶۱

پیشنیاز :

هدف : آشنایی دانشجویان بایکی از خطوط و زبانهای ایران در دوران باستانی ونیز آگاهی یافتن از ترجمه

برخی متون مهم و آثار بجامانده از این خط وزبان.

سرفصل دروس :

- چگونگی کشف وقرائت متون فارسی باستان و خط میخی.
- دوران بهره گیری از این خط وزبان.
- آشنایی باحروف الفبای خط میخی
- آشنایی مختصر بادستور زبان فارسی باستان .
- قرائت چند کتیبه مختصر به خط میخی وزبان فارسی باستان.
- بررسی آثار بجامانده در این خط وزبان.
- انواع خطوط میخی.
- ارتباط این خط وزبان با خط وزبان آرامی.
- فارسی باستان اولین ریشه زبان فارسی.

- دوران بهره‌گیری از این خط و زبان .

آشنایی با خط و زبان اوستایی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

۶۲

پیشنیاز:

هدف: آشنایی دانشجویان با خط و زبان اوستایی به عنوان یکی از خطوط زبانهای ایران باستان بوده است .

سرفصل دروس :

- آشنایی با اوستا و بخشهای مختلف آن.
- علل و ریشه‌های ابداع خط اوستایی.
- زبان اوستایی زبان دینی.
- دوران ابداع و استفاده از خط اوستایی.
- آشنایی با حروف الفبای خط اوستایی.
- قرائت برخی متون ساده اوستا.
- آشنایی با دستور زبان اوستایی.

آشنایی باخط و زبان پهلوی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

۶۳

پیشنیاز:

هدف: آشنایی دانشجویان باخط و زبان پهلوی ، سیر تحول و تطور آن و آثار بجامانده به عنوان یکی از زبانهای حوزه میانه.

سرفصل دروس:

- انواع خطوط و زبانهای حوزه میانه (پهلوی اشکانی ، پهلوی ساسانی ، مانوی و ...)
- انواع خطوط پهلوی (کتیبه‌ای ، کتابی) .
- آشنایی باحروف الفبای خط پهلوی (کتیبه‌ای ، کتابی) .
- آشنایی بازبان و قواعد دستوری.
- آشنایی با آثار بجامانده.
- آشنایی باسیر تحول و تطور زبان پهلوی به فارسی دری.
- هنر و ارزش .

تاریخ هنر نقاشی در ایران

تعداد واحد: ۲

۶۴

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: آشنایی دانشجویان با هنر و تکنیک نقاشی‌های دیواری و مینیاتور سازی در ایران.

سرفصل دروس: (۳۶ ساعت)

- تعریف هنر نقاشی و مینیاتور.
- بررسی و نقاشی در ادوار مختلف پیش از تاریخ در ایران و ...
- بررسی نقاشی‌های « دیواری » دوره اشکانی و دوره ساسانی.
- نقش نقوش دیواری در اوایل اسلام .
- بررسی کتب مصور دورانهای مختلف اسلامی.
- سبک‌های مختلف بغداد، تبریز ، شیراز و هرات و ...
- آشنایی مختصراً هنرمندان معروف هر دوره.
- نفوذ نقاشی چین و ایران در یکدیگر و مقایسه آنها.

* این درس با بازدید همراه است

سیر ارتباطات اجتماعی در ایران

تعداد واحد:

۶۵

نوع واحد:

پیشنیاز:

هدف: هدف بیان پیدایی و تحول و تطور وسایل ارتباطات جمعی، راهها، وسایل حمل و نقل و خط و نوشتار در ایران، نگاهی به برخی از کتیبه‌ها به عنوان اعلامیه‌ها، روزنامه‌چهار، روزنامه دربار.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

- پیدایش نخستین خطوط و نوشتارها در ایران - نگاهی به برخی کتیبه‌های باستان - راهها و طرق - نخستین جاده‌شاهی، بزرگراه شرقی به غربی - روزنامه‌چهار و روزنامه‌های درباری در ایران بعد از اسلام - ورود نخستین دستگاه چاپ در زمان صفویه، نوگرایی و مدنیسم، دستگاههای چاپ در دوره قاجار - رونامه‌های فارسی در هند - نخستین روزنامه فارسی در ایران (کاغذآخبار)، بررسی و تحلیل پیرامون روزنامه‌های درون مرزی دوره ناصری (۱۲۶۴-۱۳۱۳)، بابررسی و تحلیل روزنامه‌های بیرون مرزی در دوره ناصری و بعد از آن - نقش مطبوعات در جنبش‌های ایران (تنباکو، مشروطه، ملی شدن نفت)، روزنامه‌های بعد از مشروطه، طنز و طنز پردازی در ایران، مجلات و هفته‌نامه‌ها - بخشی پیرامون سانسور در مطبوعات ایران - مطبوعات در دوره پهلوی اول، مطبوعات همزمان با اشغال ایران - ایجاد ایستگاه رادیویی در ایران - مطبوعات در دوره پهلوی دوم - ایجاد تلویزیون، گسترش شبکه‌های رادیویی - تلویزیونی.

تاریخچه صنعت در ایران

تعداد واحد:

۶۶

نوع واحد:

پیشنیاز:

هدف: هدف آشنایی و شناخت دانشجویان به صنایع و تکنولوژی ایران از آغاز تا دوره نوگرایی (مدینیسیم) در ایران.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

- ۱- آشنایی به صنایع و گونه ها و انواع آن در ایران.
- ۲- آشنایی باصنعت سفالگری در ایران.
- ۳- آشنایی باصنعت فرش در ایران.
- ۴- آشنایی باصنعت فلزکاری در ایران.
- ۵- آشنایی باصنعت چوب در ایران.
- ۶- آشنایی باصنعت پل سازی در ایران.
- ۷- آشنایی باصنعت سدسازی در ایران.
- ۸- آشنایی باصنعت بافندگی ، نساجی ، پارچه بافی در ایران.
- ۹- آشنایی باصنعت رنگرزی.

۱۰- آشنایی باصنعت زیراندازسازی (جاجیم و گلیم بافی) .

۱۱- آشنایی باصنایع غذایی درایران .

آشنایی باخطوط وکتیبه های دوران اسلامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

۶۷

پیشنیاز:

هدف:

اهمیت موضوع: خط مهمترین وسیله انتقال فرهنگ و تمدن به نسلهای بعدی می باشد .

توسعه و تنوع خطوط و کتیبه های ایران بعد از اسلام نشانگر توسعه تمدن اسلامی بوده است . در تمدن اسلامی کتابت به نوعی تقدس و حرمت داشته اند و کتیبه نویس و خطاط در میان عالم و عامی و حاکمیت از احترام زیادی برخوردار بوده اند .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

جایگاه خط و خطاط در اسلام . سیر ابداع و تکامل خط کوفی ، نمونه خط کوفی ، اعراب و نقطه گذاری و علائم خاص خطوط کوفی ، چگونگی پیدایش و ابداع خط ، چگونگی و سیر پیدایش انواع خطوط (مرقع ، ثلث ، نسخ ، تعلیق ، نستعلیق ، شکسته و غیره) ، شرح مختصر آثار خطاطان و کتیبه نویسان بزرگ ، کتیبه های معروف در ایران ، ارتباط معماری با کتیبه ها ، سرنوشت خط بعد از اختراع ماشین چاپ .

تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی ایران

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف:

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

۶۸

نشانه های تاریخی استقرار در ایران - قلمرو جغرافیائی ایران و تحولات آن - تکامل و چشم اندازهای معیشتی - نفوذ اسلام در ایران و پی آمدهای آن در ساختار اجتماعی و سیاسی و اقتصادی - شیعه بعنوان مذهب رسمی کشور - ایران به عنوان کشور شیعی در جهان اسلام - ترکیب اجتماعی حکومت در ایران - ایران در دوره جدید - نفوذ فرهنگ و تفکر اروپائی - روبروئی جهان بینی اسلامی و عصر صنعتی - ساختار جمعیت - جمعیت شهری صنعت روستائی - بنیانهای اجتماعی ، فرهنگی و اقتصادی شهرنشینی - جامعه روستائی و تحولات آن در عصر جدید .

بررسی و شناخت کشف الاسرار میبیدی به عنوان نمونه شاخص نثر فارسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

۶۹

پیشنیاز: تاریخ بیهقی

هدف: آشنایی بانقش ترجمه و تفسیر قرآن و پدیده عرفان در ایران و درک و نقد بخشهایی از تفسیر کشف الاسرار میبیدی .

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

گفتارهایی درباره تاثیر قرآن بر ادب و فرهنگ ایران ، تاریخچه ترجمه و تفسیر قرآن ، عرفان اسلامی ، عرفان در ایران ، مطالعه بخشهایی از منتخب متن نوبت ثالثه تفسیر « کشف الاسرار و عده الابرار » (در حد ۱۵۰ صفحه متن از گزیده ها یا تفسیر اصلی) و آشنایی باتحول زبان ، جلوه های عرفان و ارزش های ادبی متن .

بررسی و شناخت دیوان سعدی و حافظ به عنوان نمونه شاخص نظم فارسی

تعداد واحد : ۲

۷۰

نوع واحد: نظری

پیشنیاز :

هدف: آشنایی باسروده‌های دوتن از بزرگان ادب فارسی ، شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی و شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی از طریق مطالعه اشعار آنان و بررسی عناصر زیبایی‌شناسی و نکات اخلاقی و عرفانی در شعر آن دو .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

در این درس تعداد ده قصیده از قصاید سعدی ، پانصد بیت از بوستان ، چهل غزل سعدی و چهل غزل حافظ تدریس می‌شود .

منابع اصلی :

گزیده غزلیات سعدی	دکتر حسن انوری
گزیده قصاید سعدی	دکتر جعفر شعار
گزیده بوستان سعدی	تصحیح و توضیح دکتر غلامحسین یوسفی
دیوان حفظ	به کوشش دکتر خطیب رهبر

بررسی و شناخت راه های باستانی و دریایی ایران

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف:

۷۱

اهمیت موضوع: راه‌ها یکی از عمده‌ترین ابزار شناخت تاریخ روابط و مبادله اقوام و ملل می‌باشد. فلسفه وجودی بسیاری از شهرهای ایران به خاطر اهمیت گذرگاههای آن بوده است. زمانیکه انسان توانست دریاها را بشکافد و شبکه راههای متعدد دریایی را ایجاد نماید راههای خشکی بی‌اعتبار شد و بسیاری از شهرها که حیات آنها وابسته به تردد در مسیرهای آن بود از میان رفتند یا اهمیت خود را از دست دادند. شناخت راهها با شناخت اقوام و ملل مستقر در بین راهها همراه است.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

موضوعات مطروحه در طی ترم: انواع راهها (راه شوسه، راههای مال‌رو، راههای کاروانرو، راههای مراصلاتی (بین شهری) راههای ترانزیتی) تنگه‌ها، ترعه‌ها، مفازاها، کانال‌ها، رودها.

راههای مهم خشکی در قبل از اسلام: جاده ابریشم و شعبات آن، اهمیت جاده ابریشم، (جاده شوش - سارد)، (مکران - فارس)، (فارس - جی)، راههای منتهی به تیسفون. چگونگی حفاظت از راهها، مالیاتهای راهداری، اماکن استراحتگاهی (کاروانسرا، رباط. قلعه، دژ...) پست و چاپار در ایران باستان، ارتباط امنیت یا ناامنی راهها با رونق اقتصادی و تجاری.

مسیرهای دریایی ایران با کشورهای همجوار ، بندرگاههای مهم در دوره باستان ، نیروی دریایی ایران ، فرماندهان بزرگ نیروی دریایی . اهمیت راههای دریایی نزد شاهان هخامنشی ، دزدان دریایی و ...

مردم شناسی فرهنگی

تعداد واحد: ۲

۷۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: هدف کلی تدریس انسان شناسی.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

تعریف (تعاریف) فرهنگ ، خصوصیات فرهنگ.

تقسیم فرهنگ : فرهنگ معنوی ، فرهنگ مادی.

سنتها، نسبت فرهنگ ، فرهنگ پذیری ، تحول فرهنگ ، انتقال فرهنگ ، تحمیل فرهنگ ، فرهنگ کشی ،

فرهنگ و شخصیت ، فرهنگ قومی .

در همه این مباحث شواهد و نمونه های روشن و فراوانی از جامعه قبل از انقلاب ایران یافت می شود که می تواند

(و باید) در جهت انتباه مورد استفاده قرار گیرد.

آشنایی با سیستمهای حکومتی ایران

تعداد واحد: ۲

۷۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ اندیشه های سیاسی در اسلام و ایران

هدف: آشنایی دانشجویان با اندیشه ها (سنتهای) سیاسی در ایران

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

- ۱- آشنایی بانظام طبقاتی ایران باستان و جایگاه شاه و اشراف درنظام یاد شده.
- ۲- رویکردهای سیاسی نهفته درنامه تنسر.
- ۳- رابطه دین و دولت در ایران پیش و پس از اسلام.
- ۴- کلیاتی درباره دیدگاههای سیاسی اهل سنت.
- ۵- کلیاتی درباره دیدگاههای سیاسی شیعیان.
- ۶- دیدگاههای بیهقی درباره جامعه سیاسی.
- ۷- دیدگاههای نظام الملک درباره جامعه سیاسی و سلطان.
- ۸- اندیشه های غزالی، ماوردی ، فارابی ، ابن سینا.
- ۹- آرمانشهر فارابی.
- ۱۰- گسترش اندیشه های سیاسی شیعی در روزگار ایلخانان.

۱۱- ویژگی دینی یافتن نظامهای حکومتی در جهان اسلام - تصوف و سیاست در دوران تیموری.

۱۲- ویژگی مذهبی حکومتهای عثمانی ، صفویه ، گورکانیان و ازبکان.

۱۳- رویکرد افشاریان و زندیان درباره آیین.

۱۴- قاجارها و رویکرد سیاسی - مذهبی آنان.

۱۵- تاثیر ناسیونالیسم در نظامهای حکومتی پس از مشروطه.

۱۶- تاثیر دیدگاههای شیعی در حکومتهای ایران پس از مشروطه.

۱۷- جایگاه دین و منافع ملی در دولتهای پس از انقلاب سال ۱۳۵۷ خ .

شناخت فرهنگ اقلیتهای دینی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف:

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

۷۴

جایگاه و حقوق اقلیتهای دینی در قانون اساسی ایران - سیر و تطور تاریخی اقلیتهای (زرتشتی - یهودی - مسیحی) - پراکندگی جغرافیائی اقلیتی در ایران - نقش اقلیتها در توسعه سیاسی اجتماعی - فرهنگی ایران - اعیاد و مراسم - آداب و رسوم - بناهای تاریخی و زیارتگاه ها - مشاغل و فعالیتهای اقلیتی - جمعیت و آمار نفوس .

جغرافیای انسانی ایران

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

۷۵

هدف: انسان و محیط دو عامل جداگانه ای که یکی بخاطر انسان و دیگری محیط، در مجموع در شرایط طبیعی انسان مغلوب طبیعت است و محیط به شدت بر روی انسان اثر می گذارد ولی انسان بیکار ننشسته و با ابداعات و ابتکارات خود سعی می کند بر محیط غلبه نماید، هدف این درس نشان دادن آثار محیط و راههای گوناگون مبارزات انسانها جهت هماهنگ نمودن خود با محیط می باشد.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

جغرافیای انسانی یعنی شناخت محیط مسکونی در رابطه با زندگی اجتماعی و اقتصادی انسانی و آثار آن دو بر روی یکدیگر که اگر در منطقه محدودی مورد مطالعه قرار گیرد به « اکولوژی انسانی » راکه در منطقه وسیعتری مثلاً در سطح ایران انجام گیرد « جغرافیای انسانی » نامیده می شود.

فصول اجتماعی تنسانی که بر روی ایران قابل پیاده شدن است عبارت است از:

۱- جغرافیا و جغرافیای انسانی (تعریف، محیط، سابقه، تقسیم بندی، جغرافیای طبیعی و انسانی و محیط جغرافیایی)

۲- محیط مسکونی ، شناسایی ، کره زمین ، حرکات ، مدار و نصف‌النهار عرض و طول جغرافیایی ، اختلاف ساعت در محیطهای مختلف و تاریخچه آن .

۳- حرکات انتقالی و نتایج محیطی آن ، فصول ، علت اختلاف ، نیازهای انسانی در محیطهای گوناگون تقویم و علت اختلاف تقاویم ، تقویمهای محلی (یزگردی ، هجری ، جلالی، شمسی) علل جلو کشیدن ساعت .

۴- ناهمواریها و آثار محیطی آن شناخت نقشه و طرز خواندن آن محیط جغرافیایی و معیشت انسانی و علل تشکیل زندگی روستایی و عشایری و مشاغل مربوط به آن ، انواع زندگی در محیطهای گوناگون .

جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران

۷۶

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف: مبحث عشایر در مردم‌شناسی ایران از اهمیت ویژه برخوردار است . هدف این درس آشنائی دانشجویان با عشایر ایران و ساختهای اجتماعی ، مبانی و شیوه‌های امرار معاش آن است .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

کلیات :

- جامعه‌شناسی عشایر ایران

- تعریف عشایر

- پراکندگی عشایر

- عشایر در طول تاریخ ایران

- شهرهای عشایری

- جمعیت عشایری

عشایر مرکز ایران (شناسائی ساخت ایلی ، جمعیت مناطق سردسیری و گرمسیری ، اقتصاد ایلی)

۱- قشقائی

۲- کهگیلویه

۳- بویراحمد

ساخت سیاسی و قدرت نظامی ایل

الف- ساخت اجتماعی ایل : ایل ، تیره ، طایفه، اولاد ، مال ، خانوار .

ب - ساخت سیاسی (کدخدا ، ریش سفید ، سرمال ، خانوار)

ج - ساخت نظامی ایل ، خان ، میرزا ، تفنگچی ، مال ، خانوار

- کوچ و اسکان

معیشت عشایری

- دامداری

- کشاورزی

- مبادله

- اوزان و مقادیر

انواع مالیات

۱- درآمدهای زراعی

۲- درآمدهای غیر زراعی

تاریخ: ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

شماره: ۲۳/۲۶۴۹

پیوست:

بسم الله

جمهوری اسلامی ایران
ارت فزینت آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۲/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیر ضرور و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاصی به پایان نامه دارد).

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۳۰ واحد می تواند اختصاصی به رساله داشته باشد).

در اینصورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۲-۷۴ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۲ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد بر عهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکمیلی مربوطه است.

رای صادره در جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به برهان اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم نائینی

مدیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بسم الله

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۳/۲۶۶۳

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۳ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی دو پایه ذی ربط و با رعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
- ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
- ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
- ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در شمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
- الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
- ب: در سبب برنامه جدید با تمداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سببها قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
- ج: گذراندن دروس سبب از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن دروس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
- د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کاپه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مقرر در جلسه ۲۹۳ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمایید به واحدهای مجری ابلاغ نمایند.

سید محمد کاظم نائینی

د. نائینی، عالی برنامه ریزی